

УДК 343.346

Вікторія Вікторівна БЕСЧАСТНА,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Прийнятий 02.07.2015 Закон України «Про Національну поліцію» ввів у правовий обіг поняття публічної безпеки і порядку. З цього моменту в наукових колах не вщухають суперечки з приводу об'єму та тлумачення зазначених термінів (див., наприклад, [1]). Використовуючи текст відповідного закону, можна дійти висновку, що забезпечення публічної безпеки і порядку є однією з основних завдань Національної поліції (ч.1 ст.2 Закону), в рамках якої органи Національної поліції реалізують низку наданих їм повноважень, в тому числі й здійснюють регулювання дорожнього руху та контролю за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі (ст. 23 Закону). Таким чином буквальне тлумачення чинного законодавства України призводить до висновку, що безпека дорожнього руху та експлуатації транспорту охоплюється поняттями публічної безпеки і порядку. Проаналізуємо зміст безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту як складової частини публічної безпеки і порядку.

Відповідно до Закону України «Про транспорт» від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР, транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях [3]. У повсякденному житті під транспортом розуміють як відповідну галузь народного господарства, так і певні види транспортних засобів, якими здійснюється перевезення вантажів та пасажирів.

На законодавчому рівні, окрім терміну «транспорт» також закріплюється поняття «автомобільний транспорт», під яким, відповідно до Закону «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 р. № 2344-III, розуміють галузь транспорту, яка забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях пасажирів та вантажів автомобільними транспортними засобами [4].

Визначення терміну «безпека» міститься у деяких тлумачних словниках. Так, у тлумачному словнику під редакцією С. І. Ожогова, зазначається, що безпека – це стан, при настанні якого людині не загрожує небезпека [5]. Також, визначення поняття «безпека» міститься у тлумачному словнику В. І. Даля, в якому зазначається, що безпека – це відсутність небезпеки, а отже певний стан надійності, спокою та збереженості [6].

На думку В. О. Навроцького, безпека – це відсутність небезпеки, загрози; стан, коли не заповдіюється і не може бути заповдіяна шкода правоохоронюваним цінностям; умови, коли попереджується шкода від потенційно небезпечних предметів, до яких, до речі, належить і транспорт [7, с. 57].

На сьогодні, чинне українське законодавство не закріплює на державному рівні визначення поняття безпекою руху. У найбільш широкому розмінні безпека руху охоплює діяльність учасників руху під час руху транспортних засобів чи підготовки транспортного засобу до нього або іншу участь у русі транспорту, яка унеможливорює спричинення шкоди життю чи здоров'ю людини або майнової шкоди в результаті належного виконання чинних на транспорті правил [7, с. 57].

В. О. Навроцький під безпекою руху та експлуатації транспорту розуміє відсутність небезпеки, такий стан, за якого не заповдіюється і не може бути заповдіяна шкода життю і здоров'ю людей, власності, іншим соціальним цінностям внаслідок руху або експлуатації джерел підвищеної небезпеки транспортних засобів відповідних видів, а також функціонування матеріальної інфраструктури об'єктів транспорту [7, с. 58].

На думку С. М. Гусарова, поняття безпеки дорожнього руху потребує уточнення, а саме – сприйняття його не тільки з позицій захисту життя, прав і свобод, а й інтересу щодо потреби у переміщенні. Така точка зору була обумовлена двома обставинами: 1) уповноважені державні органи мають реалізувати конституційні положення щодо захисту інтересів громадян, забезпечувати їхню безпеку шляхом запобігання, припинення та недопущення дорожньо-транспортних пригод; 2) реалізація конституційних положень передбачає упорядкування діяльності учасників дорожнього руху, що означає координацію у застосуванні різних заходів організаційно-правового характеру. Узагальнюючи викладені позиції, С. М. Гусаров зазначає, що

під безпекою дорожнього руху необхідно розуміти стан захищеності життя, здоров'я людей, їх інтересів, а також інтересів інших осіб під час переміщення людей та вантажів механічними транспортними засобами, а також людей без транспортних засобів по дорогах, який регламентується спеціальними правовими нормами, регулюється держаними органами [7, с. 58].

Поняття експлуатації транспортного засобу можна розглядати у широкому та вузькому значенні: у широкому як будь-яке використання транспортного засобу, чи то відповідно до його призначення, а саме для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів, чи то не пов'язане з його безпосереднім призначенням, наприклад для зберігання в транспортному засобі будь-яких речей, використання обладнання, встановленого на транспортному засобі, чи виконання різноманітних робіт за допомогою транспортних засобів – сільськогосподарських, будівельних, лісових тощо; у вузькому як використання транспортного засобу, що безпосередньо пов'язане з його призначенням, а отже, і з безпекою дорожнього руху [8, с. 115].

Підсумовуючи можна зробити висновок, що під безпекою дорожнього руху та експлуатації транспорту як складової частиною публічного порядку і публічної безпеки слід розуміти стан захищеності життєво важливих інтересів учасників дорожнього руху і суспільства в цілому від загрози виникнення дорожньо-транспортних пригод і їх негативних наслідків в процесі використання транспортного засобу, що безпосередньо пов'язане з його призначенням.

Список бібліографічних посилань

1. Крищенко А. Є. Особливості визначення терміна «публічна безпека і порядок». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 206–214.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 15.02.2019).
3. Про транспорт : закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр> (дата звернення: 15.02.2019).
4. Про автомобільний транспорт : закон України від 05.04.2001 № 2344-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (дата звернення: 15.02.2019).
5. Безопасность // Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. М. : Азъ, 1992. URL: <https://classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Ozhegov-term-1356.htm> (дата звернення: 15.02.2019).
6. Значение слова безопасный в Словаре Даля // Slovar.cc : сайт. URL: <https://slovar.cc/rus/dal/538204.html> (дата звернення: 15.02.2019).
7. Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення (злочини) у сфері безпеки дорожнього руху : навч. посіб. / А. І. Перепелиця, А. О. Собакарь, М. В. Палій та ін. Донецьк, 2011. 304 с.
8. Гаркуша В. В. Правомірна експлуатація транспортних засобів як об'єкт контролю ДАІ. *Право і суспільство*. 2011. № 2. С. 112–116.

Одержано 28.02.2019

УДК 343.341

Карина Олександрівна БЕЛЄВЦОВА,

курсант 2 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОЗБРОЄНІСТЬ ЯК ОЗНАКА БАНДИ

Організована злочинність має підвищений ступінь суспільної небезпечності, оскільки вона посягає не лише на нормальне функціонування підприємств, установ, організацій, але і на життя та здоров'я особи, власність тощо. Висока суспільна небезпечність бандитизму визначається тим, що для досягнення своїх цілей банда використовує зброю, обіг якої, на даний момент в Україні є